

Prof. dr hab. Łukasz Błaszczyk
Dziedzina sztuk muzycznych
Dyscyplina artystyczna instrumentalistyka
Akademia Muzyczna im. G. i K. Bacewiczów w Łodzi

RECENZJA PRACY DOKTORSKIEJ **magister Aleksandry Marii Steczkowskiej**

Zlecniodawca recenzji

Rada do Spraw Dyscypliny – Sztuki Muzyczne Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie

Ocena pracy doktorskiej

Praca doktorska pani Aleksandry Marii Steczkowskiej pt. ***„Poetyka i język muzyczny Ericha Wolfganga Korngolda w twórczości na skrzypce i fortepian. Studium ekspresji i nostalgii w instrumentalnym dialogu”*** składa się z części pisemnej oraz płyty CD zawierającej nagrania wybranych kompozycji Ericha Wolfganga Korngolda.

Rozprawa doktorska przedstawiona przez doktorantkę do recenzji to obszernie dzieło zawierające wszelkie niezbędne informacje, pozwalające zapoznać się czytelnikowi z biografią i charakterystyką twórczości Ericha Wolfganga Korngolda. W pierwszym rozdziale pracy zatytułowanym ***„Korngold i jego epoka: źródła tożsamości twórczej”*** autorka przedstawia nam postać kompozytora w kontekście skomplikowanej rzeczywistości pierwszej połowy XX wieku. W niezwykle ciekawe fakty z życia kompozytora doktorantka wplata fakty historyczne mające znaczący wpływ na życie i twórczość „cudownego dziecka”, jakim był Korngold. Tak szeroko przedstawiony kontekst społeczno-kulturowy pozwala poczuć zarówno klimat ówczesnego Wiednia, w którym wychowywał się Korngold, jak i zrozumieć mechanizmy mające wpływ na zmieniający się ład społeczny. Niepodważalną wartością pracy Aleksandry Marii Steczkowskiej są precyzyjnie nakreślone zjawiska i trendy dominujące w kulturze i sztuce ówczesnego Wiednia, które miały znaczący wpływ na cały dorobek kompozytorski Korngolda. Doktorantka doskonale potrafi zilustrować słowami klimat tamtych burzliwych czasów, zapoznając czytelnika zarówno ze zjawiskami kulturowymi, jak i ściśle powiązanymi z nimi wyborami głównego bohatera tej rozprawy.

Rozdział drugi „*Utwory na skrzypce i fortepian: kontekst, analiza, interpretacja, perspektywa wykonawcza*” to bogate źródło wiedzy na temat kompozycji stanowiących dzieło artystyczne niniejszego doktoratu. Jak sama autorka pisze:

„Wszystkie wchodzące w skład dzieła artystycznego i omawiane przeze mnie w niniejszym rozdziale utwory stanowią istotne punkty na drodze twórczej Korngolda, każdy z innego powodu”.

Doktorantka przedstawia czytelnikowi, w tym niezwykle obszernym rozdziale, szczegółowe informacje dotyczące wszystkich zarejestrowanych kompozycji. Lektura tego rozdziału ukazuje nam doktorantkę jako niezwykle świadomego naukowca, potrafiącego syntetycznie ukazać związki pomiędzy kontekstem historycznym a zawartością artystyczną poszczególnych kompozycji. Szczegółowo dowiadujemy się o okolicznościach powstania każdego z utworów oraz o inspiracjach, które towarzyszyły kompozytorowi w procesie twórczym. Dużą część rozdziału stanowi autorska analiza wszystkich zarejestrowanych na płycie dzieł. Każda kompozycja jest dokładnie przeanalizowana pod kątem budowy formalnej i problematyki wykonawczej. Niezwykle precyzyjny i szczegółowy proces badawczy otwiera przed czytelnikiem możliwość dokładnego zapoznania się z często bardzo skomplikowaną fakturą omawianych dzieł. Autorka piękną i przystępną polszczyzną potrafi opisać wszelkie detale i niuanse, wnikając w skomplikowany świat muzyki Korngolda. Liczne trafnie dobrane przykłady muzyczne oraz dokładne ich analizy uzupełniają tę ważną część rozprawy doktorskiej.

Dopełnieniem tej niezwykle wartościowej pracy jest rozdział trzeci pt. „*Poetyka i język muzyczny Korngolda: dzieła na skrzypce i fortepian*”. Doktorantka precyzyjnie analizuje w nim język kompozytorski Korngolda, skupiając się na każdym elemencie będącym tworzywem dzieła muzycznego. By unaocznąć drobiazgowość i szczegółowość tej analizy przytoczę wszystkie zagadnienia, którymi zajęła się doktorantka:

- melodyka
- rytmika
- agogika
- harmonika
- artykulacja
- dynamika
- kolorystyka
- faktura
- formy muzyczne
- określenia wykonawcze
- ekspresja
- nostalgia
- dramaturgia
- wirtuozeria
- idiom brzmieniowy

Opis każdego z tych elementów to osobiste refleksje doktorantki, poparte bogatą wiedzą, wrażliwością i świadomością muzyczną. Przy tak szczegółowej egzegezie języka muzycznego Ericha Wolfganga Korngolda można śmiało postawić tezę, że po lekturze tej pracy czytelnik jest wyposażony w kompletną wiedzę teoretyczną na temat sztuki kompozytorskiej bohatera tej pracy.

Częścią artystyczną tego doktoratu są nagrania wszystkich omawianych w pracy kompozycji Ericha Wolfganga Korngolda:

- *Serenade aus der Pantomime Der Schneemann*

- *Caprice fantastique Wichtelmannchen*

- *Sonata G-dur op. 6*

I Ben moderato, ma con passione

II Scherzo. Allegro molto (con fuoco)

III Adagio. Mit tiefer Empfindung

IV Finale. Allegretto quasi Andante (con grazia)

- *Suita „Viel Larmen um nichts” op. 11*

I Madchen in Brautemach

II Holzapfel Und Schlehwein (Marsch der Wache)

III Gartenscene

IV Mummenschanz (Hornpipe)

- *Marriettas Lied zur Laute z opery Die tote Stadt op.12*

- *Tanzlied des Pierrot z opery Die tote Stadt op.12*

- *Gesang der Heliane z opery Das Wunder der Heliane op. 20*

W nagraniu wzięli udział:

Aleksandra Maria Steczkowska – skrzypce

Michał Roemer - fortepian

Reżyserem dźwięku był Wojciech Marzec.

Z olbrzymią satysfakcją stwierdzam, iż część muzyczna doktoratu Aleksandry Marii Steczkowskiej prezentuje równie wysoki poziom jak część pisemna zrecenzowana przeze mnie powyżej. Nie widzę żadnej konieczności omawiania szczegółowo każdego z zarejestrowanych utworów, gdyż wszystkie one zasługują na uznanie zarówno pod względem technicznym, jak i artystycznym. Oboje wykonawcy to znakomici kameraliści, których warsztat pozwala na realizację wymagającego materiału na bardzo wysokim poziomie. Ich umiejętności instrumentalne oraz dojrzałość muzyczna pozwoliły stworzyć niezwykle interesujący materiał muzyczny, ukazujący całe bogactwo muzyki Korngolda. Od pierwszych nut otwierającej płytę Serenady z opery „*Schneemann*” mamy możliwość poczuć tę niezwykłą magię jego muzyki, tak pięknie opisaną w rozprawie doktorskiej. Wszystkie przedstawione

tam analizy i przemyślenia doktorantki nabierają życia przy odsłuchiwaniu kolejnych kompozycji, ukazując nam jej bardzo osobiste podejście zarówno do samego kompozytora, jak i jego muzyki. Piękny dźwięk doktorantki, precyzyjna intonacja oraz swoboda artykulacyjna pozwalają oddać cały urok tej muzyki, od tęsknej melodyki po iskrzący się dowcip. Doskonała współpraca kameralna skrzypaczki i pianisty jest nie tylko skutkiem ich długoletniej już współpracy, ale przede wszystkim wynikiem wspólnej wrażliwości i spójności koncepcji muzycznej. W najdłuższej i najbardziej wymagającej pozycji na płycie *Sonacie G-dur op. 6* artyści wykazali się doskonałym zrozumieniem formy poprzez doskonały dobór temp oraz świadome budowanie mniejszych lub większych kulminacji. Krótsze formy zawarte na płycie to pokaz finezji, swobody i wyobraźni wykonawców. Kończąc tę recenzję, chciałbym wyrazić nadzieję, że ten niezwykle interesujący materiał muzyczny będzie miał szansę zaistnieć na rynku płytowym w Polsce.

Konkluzja

Praca doktorska magister Aleksandry Marii Steczkowskiej pt. „Poetyka i język muzyczny Ericha Wolfganga Korngolda w twórczości na skrzypce i fortepian. Studium ekspresji i nostalgii w instrumentalnym dialogu” zarówno w części pisemnej, jak i w części artystycznej prezentuje bardzo wysoki poziom. Doktorantka w obszernej rozprawie z niezwykle wnikliwością i trafnością zgłębia język kompozytorski Korngolda w oparciu o kompozycje zarejestrowane na płycie. Bardzo szczegółowe analizy oraz trafne wnioski doskonale korespondują z nagraniami dokonanymi przez doktorantkę wspólnie z pianistą Michałem Roemerem. Ich doskonała współpraca poskutkowała wartościowym materiałem dokumentującym nie tylko wysoki poziom obojga artystów, ale przede wszystkim niezwykle piękno i bogactwo muzyki Ericha Wolfganga Korngolda.

Pracę doktorską Pani Aleksandry Marii Steczkowskiej oceniam jako odpowiadającą wymaganiom rozpraw doktorskiej zgodnie z art. 187 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2023 r. poz. 742 z późn. zm.). Wnoszę o dopuszczenie Doktorantki do dalszych etapów postępowania w sprawie nadania stopnia doktora.

Hubert Dawydz